

Jaakko Haikonen

10.2.2026

Eduskunta
Sivistysvaliokunta

Lausuntopyyntö U 73/2025

Kirjallinen asiantuntijalausunto seuraavasta asiasta:

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa - asetukset" perustamisesta vuosiksi 2028–2034, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetuksen (EU) 2021/695 kumoamisesta, (2) neuvoston päätökseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa" (2028–2034) täytäntöönpanoa koskevasta erityisohjelmasta, kyseiseen ohjelmaan osallistumista ja sen tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä päätöksen (EU) 2021/764 kumoamisesta, (3) neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa "Horisontti Eurooppa" täydentävän Euroopan atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2032, yhteisön osuudesta ITER-hankkeeseen ja asetuksen (Euratom) 2025/1304 kumoamisesta, (4) neuvoston asetukseksi Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poiston avustushjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta ja (5) neuvoston asetukseksi välineen perustamisesta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista varten vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta.

Yleishuomiot

STTK:lle panostaminen työntekijöiden osaamiseen on keskeinen osa varautumista talouden ja työelämän muutokseen. STTK keskittyykin huomioissaan kirjelmässä mainitun Horisontti Eurooppa -ohjelman pilariin II; Kilpailukyky ja yhteiskunta. Kohdassa tavoitteeksi on kirjattu: "Tavoitteena on edistää unionin kilpailukykyä, avaruutta, turvallisuutta, puhdasta siirtymää, varautumista ja resilienssiä. "Yhteiskunta"-osan tutkimus- ja innovaatiotoimet käsittävät maailmanlaajuiset yhteiskunnalliset haasteet sisältäen mm. demokraattisen arvojen vahvistamisen ja disinformaation torjumisen, sosioekonomisen murroksen, demografiset haasteet ja muuttoliikkeen hallinnan."

STTK korostaa, että Eurooppa voi kilpailla vain osaamisen avulla. Kuitenkin useimmissa jäsenmaissa, myös Suomessa, panostus työntekijöiden osaamiseen

Jaakko Haikonen

10.2.2026

on jäänyt selvästi jälkeen tavoitteista sekä Euroopan unionin suosituksista jäsenmaille.

STTK suhtautuu puhtaaseen siirtymään teknologianeutraalisti. Vaikka siirtymä tapahtuu tällä hetkellä etenkin uusiutuvan energian lisäämisen kautta, katsomme että myös ydinvoimalla on merkittävä rooli puhtaassa siirtymässä. Lisäksi on huomioitava, että Suomella on hyvät mahdollisuudet ydinvoiman, ja etenkin pienydinvoiman, kaupallistumisen osalta myös vientinsä lisäämiseen.

Osaamisen, tutkimuksen ja työturvallisuuden korostaminen

Kirjelmässä todetaan "Euratom tutkimus- ja koulutusohjelmien vaikutukset ovat olleet merkittäviä: ne vahvistivat ydinturvallisuutta, säteilysuojelua, jätehuoltoa ja ydinsulkusopimuksen toimeenpanoa sekä edistivät fuusiotutkimusta ja ITER-hanketta, samalla kun ne tukivat osaamisen ja tutkimusinfrastruktuurien kehittämistä." Kirjelmässä todetaan lisäksi Ignalina-ohjelman edistävän teknologista osaamista ja ydinturvallisuutta.

STTK pitää tärkeänä ja perusteltuna, että kirjelmässä korostetaan tutkimusyhteistyön ja osaamisen keskeistä merkitystä puhtaassa siirtymässä myös ydinenergian osalta. Lisäksi STTK on tyytyväinen siihen, että työntekijöiden turvallisuus tulee korostetusti huomioiduksi osana turvallisuuskysymyksiä.

Lisätietoja Jaakko Haikonen
STTK:n asiantuntija, ilmasto- ja energiapolitiikka
puh: +358 400 273 385
jaakko.haikonen@sttk.fi